

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ
ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ

ҒЫЛЫМИ ІЗДЕНІС

№79(3)

наурыз

Түркістан облысы, Төле би ауданы

«Жыландуған жалпы білім беретін мектеп» КММ

Ағылшын тілі пәні мұғалімі

Жетекшісі: Шерметова Ирода Саидфахриддиновна

Оқушысы: Хажматова Самира Сухрабқызы

Ағылшын тілі айтылымды жақсартудың жеті жолы

Аннотация

Жобаның тақырыбы "Айтылымды жақсартудың 7 жолы".

Бұл зерттеудің нысаны-ағылшын тілінің фонетикасы.

Зерттеу пәні-ағылшын тілін үйрену кезінде айтылымды жақсартудың мүмкін жолдары.

Жұмыстың зерттеу мақсаты: ағылшын тілінде айтылымды жақсарту жолдарын табу және

құрылымдау;

Зерттеу нәтижелері:

1. Ағылшын сөздерінің айтылымды жақсарту туралы материалды жинаңыз және талдаңыз;

2. Ағылшын тілінде айтылымды жақсарту жолдарын анықтаңыз және сипаттаңыз;

3. "Pronunciation contest" байқауының идеясын әзірлеу;

4. Білім беру орталығының әр түрлі сыныптарында конкурстың басталғаны туралы

хабарландыру;

5. Нәтижелерді талдау.

Аннотация

Тема проекта "7 способов улучшить произношение".

Объектом данного исследования является фонетика английского языка.

Предмет исследования - возможные способы улучшения произношения при изучении

английского языка.

Цель исследования работы: найти и структурировать способы улучшения произношения в

английском языке.

Задачи исследования:

1. Соберите и проанализируйте материал о трудностях произношения английских слов;

2. Определите и опишите способы улучшения произношения в английском языке.;

3. разработка идеи конкурса "Pronunciation contest";

4. объявление о начале конкурса в разных классах образовательного центра

5. анализ результатов.

Annotation

The theme of the project is "7 ways to improve pronunciation".

The object of this study is the phonetics of the English language.

The subject of the study is possible ways to improve pronunciation when learning English.

The purpose of the study: to find and structure ways to improve pronunciation in English.

Research objectives:

1. collect and analyze material about difficulties in pronunciation of English words;

2. identify and describe ways to improve pronunciation in English;

3. development of the idea of the "Pronunciation contest" Contest;

4. announcement of the start of the competition in different classes of the educational center no;

5. Analysis of results.

Матнұны

Кіріспе

1. Теориялық бөлім

1.1 Айтылу мәселелері

1.2 Айтылымды жақсарту жолдары

2. Практикалық бөлім

2.1 Байқау идеясын әзірлеу

2.2 Байқау нәтижелерін талдау

Қорытынды

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

Кіріспе

Белгілі бір тілді үйренудің маңызды аспектісі - айтылу. Дмитрий Николаевич Ушаковтың түсіндірме сөздігіне сүйенсе отырып, айтылу — бұл сөйлеу дыбыстарының сөгісі немесе артикуляциясы, яғни ауыз қуысының әр түрлі бөліктерін қолдана отырып, белгілі бір дыбысты шығару.

Айтылшың тілінде айтылу маңызды ролдердің біріні атқарады. Көптеген адамдар айтылшыңның маңыздылығын негіздемейді немесе түсінбейді, олар сөздерді механикалық жаттау және ережелерді үйрену болып табылатын грамматикалық аударма жүйесіне артықшылық береді. Шынайытында, шет тілін үйренудің басынан бастап айтылшың тілінің айтылуын жаттықтыру қажет. Ойтпесе, бекітілген қателерді түзету және қуып жету өте қиын болады.

Жақында шет тілдеріне, әсіресе айтылшың тіліне деген қызығушылық артты. Бұл кәсіпті әлемдегі айтылшың тілінің рөлі мен орнына байланысты: айтылшың тілді елдер мен саула-экономикалық қатынастардың дамуы, ғаламтордың әлемдік компаниятерлік желісінің пайда болуы, сонымен қатар шет елге сақаттау, жұмыс істеу және демалу мүмкіндігі. Тіл мен алғашқы танымсуды басқатық, фонетикалық деңгейде болады, сондықтан оқу кезеңіңің де айтылу дағдылары қалыптастыру негізгі міндеттердің бірі болып табылады.

Айтылу-сөйлеушінің "визит карточкасы", өйткені адам мен қарым – қатынас кезінде біз бірінші кезекте оның сөйлеуінің тазалығы мен дұрыстығына назар аударамыз. Бұл тек айтылшың тілінде ғана емес, басқа тілдерде де маңызды. Өңгізілетесушімен сөйлеу кезінде оның не айтып жатқандың жақсы түсіну керек, ал ол сізді түсіну үшін Сіз дұрыс интонациямен сөйлеуіңіз керек. Осы фактіні ескерсе отырып, біз таңдалған тақырып өзекті деп айтуға болады.

Жобаның тақырыбы: "Айтылшыңды жақсартудың 7 тәсілі".

Бұл зерттеудің нысаны-ағылшың тілінің фонетикасы.

Зерттеу пәні-ағылшың тілін үйрену кезінде айтылшыңды жақсартудың мүмкін жолдары.

Жұмыстың зерттеу мақсаты: ағылшың тілінде айтылшыңды жақсарту жолдарын табу және құрылымдау.

Зерттеу міндеттері:

1. Айтылшың сөздерінің айтылуындағы қиындықтар туралы материалды жинаңыз және талдаңыз;

2. Айтылшың тілінде айтылшыңды жақсарту жолдарын анықтаңыз және сипаттаңыз;

3. "Pronunciation concept" байқауының идеясын әзірлеу;

4. Мә Білім беру орталығының әр түрлі сыныптарында конкурстың басталғаны туралы хабарландыру;

5. Нәтижелерді талдау.

1. Теориялық бөлім

1.1 Айтылу мәселелері

Сізге ағылшың тілінде айтылу проблемалары болдыма? Сіз қиын дыбыстар мен қалай күресесіз? Әдетте, оқушылар бейсаналық түрде айлакер болып, өз жұмысын жеңілдетуге тырысады — олар орыстар сияқты ағылшың дыбыстарын айтады.

Егер сіз:

- тым тез сөйлеңіз;

- дыбыстарды жұту;

- екпінді дұрыс қойыңыз;

- жалған дыбыстарды айтыңыз;

- екі түрлі дыбысты патастырыңыз, демек Сіз дұрыс айтуға қиындықтарға тап боласыз.

Ағылшың дыбыстарын дұрыс айту мәселесі ағылшың тілін оқуғудағы ең маңызды мәселелердің бірі болып табылады, өйткені сөйлеу дағдыларыңыз шет тілін толық меңгеру мүмкін емес.

Ағылшың дыбыстарының дұрыс айтылмауының себептері әртүрлі болуы мүмкін.

Бұдыбыстарды артикуляциялау ережесін білмеу, фонематикалық қабылдау мен есту қабілетінің

бұзды, сөйлеу дағдыларының жеткіліксіздігі. Алайда, ең бастысы-ағылшын дыбыстарын орыстандыру.

Ағылшын тілінің айтылуы-бұл ағылшын тілін үйренудегі ең қиын сәттердің бірі, біз оны көп жағдайда елемекпіз және оның маңыздылығын жиі соңғы орынға қоямыз. Нәтижесінде біз ағылшынша күшті орысша айтылуымен сөйлесеміз, ал біздің ағылшын тілді сұхбат таушымыз әлі де не айтқаныз келетінін анықтау үшін көп күш сауды керек. Ағылшын сөздерінің жазылуы мен айтылуындағы айырмашылықтар. Ағылшын тілінің айтылуының күрделілігі бірнеше аспектілерден тұрады. Ағылшын сөзіннің айтылу тәсілі көбінесе оның жазылу тәсіліне сәйкес келмейді.

Ағылшын алфавитінде тек 26 әріп болса да, ағылшын тіліндегі дыбыстар екі есе көп. Кейбір ағылшын сөздерінің емлесі бірдей, бірақ контекстке байланысты әр түрлі айтылады, ал кейбір сөздер мүлдем бірдей айтылуы мүмкін, бірақ мағынасы мүлдем басқа және әр түрлі жазылды.

Сонымен қатар, ағылшын сөзінің емлесі сізге бұл сөзді қалай айту керектігін мүлдем айтпайды. Көптеген ағылшын сөздері үшін сіз жай ғана білуіңіз керек бұл сөз қалай жазылды және айтылды. Ағылшын тілінде белгілі бір оқу ережелері болғанымен, оларға көптеген ерекшеліктер бар. Сондықтан әр ағылшын сөзінің сөздіктерінде әр қашан транскрипция болады, ол сөздің қалай айтылатынын көрсетуге тырысады.

1.2 Айтылымды жақсарту жолдары

Айтылым мен жұмыс жасамаc бұрын, ағылшын тілінің нұсқасын шешіңіз.

Ағылшын тілінің айтылуының көптеген нұсқалары бар: канадалық, австралиялық, Орта Атлант және т.б. алайда, ең танымал — британдық және Америкалық Ағылшын нұсқалары. Бір тілдің осы екі түрінің айтылуы айтарлықтай ерекшеленеді. Бір уақытта екі орындамқта отыру қиын, сондықтан көршілердің біріне тоқталудың мағынасы бар. Таңдауды қалай жасауға болады? Ана тілінде сөйлесушілердің айтылуының қалай ерекшеленетінін тыңдаңыз: америкалық және британдық.

1. Жақсы айтылу оқулықтарын қолданыңыз

Ағылшын тілінде айтылуы қалай жақсартуға болатынын түсіндіретін арнайы оқу құралдары мен жұмыс жақсы нәтиже береді. Оларда белгілі бір дыбысты айту кезінде сөйлеу мүшелерінің орналасуының етжей-тетжейлі түсіндірмесері мен иллюстрациялары бар. Біз оқушыларға ұсына алатын оқулықтар:

- *Tree or Three?* Elementary Pronunciation Course және *Ship or Sheep?* Aml Intermediate Pronunciation Course by Ann Baker-Elementary және Intermediate деңгейлері бар студенттерге арналған Оқу құралдары.

- *New Headway Pronunciation Course* – Elementary-Upper-Intermediate деңгейлеріне арналған оқулықтар сериясы.

- *English pronunciation in Use-Elementary, Intermediate, Advanced* деңгейлеріне арналған 3 оқулық сериясы.

Бұл нұсқаулықтардың жақсы жағы – сіз оларды ағылшын тілін білу деңгейіңізге сәйкес таңдай аласыз. Сонымен қатар, олар барлық заманауи ағылшын оқулықтары сияқты ыңғайлы сабақтарға бөлінеді, сондықтан олармен жұмыс істеу ыңғайлы және тиімді.

2. Мемнадан оқуға бейнелері

Интернетте көптеген бейнелер бар, онда ана тілінде сөйлейтін адам белгілі бір дыбыстарды қалай дұрыс айту керектігін етжей-тетжейлі айтады. Кейбір спикерлер тіпті бейнелеріне сөйлеу мүшелерінің дұрыс орналасуын бейнелейтін схемаларды қосады. Мұндай роликтерден сіз осы немесе басқа дыбыстың дәл қалай естілетінін анықтай аласыз. Британдық айтылымды BBC Learning English арнасынан, американдық айтылымды Rachel 's English арнасынан үйренуге болады.

3. Талпынғыр іздеу

Адам өз дауысының жазбасын тыңдағаннан кейін әрдайым айтылымдығы қателіктерді ажырата алмайды. Сондықтан сөздің қателіктеріңізді уақытында байқап, оларды көрсететін басқа талпынғырды болудың маңызы бар. Бұл ағылшын тілі мұғалімі, ағылшын тілінде сөйлейтін дос немесе сіз сияқты ағылшын тілін үйренуші болуы мүмкін. Сұхбаттасушының барлық ескертулерін ескеріп, қателерді дерек түзетуге тырысыңыз.

4. Өзіндік сүйікті ағылшын әндеріңізді дауыстап айтыңыз

Сіз караөкені жақсы көресізбе, әлде жай ғана душта жасырын ән айтасызба, әнайту – тілдік қабілеттеріңізді жақсартудың тамаша тәсілі және сондықтан.

Ән айту айтылымды жақсартуға көмектеседі. Әрине, біз сізге сөздерді ән айту арқылы айтуды ұсынбаймыз-бұл біртүрлі көрінеді. Неліктен біз сізге айтылымды жақсарту әдісіретінде ән айтуды ұсынғандықтан? Ағылшын сөздерін анық айту үшін әр ағылшын дыбысын айту кезінде жұмыс істейтін бұлшықеттерді жаттықтыру керек. Әрине, біз мұны сойлесу кезінде де жасайаламыз, бірақ ән айтқан кезде біз әр дыбысты айқынырақ және қаттырақ етуге тырысамыз. Бұл сіздің аппаратыңыздың бұлшықеттерінің нақты дамуы, оны дене бұлшықеттерін айдау үшін жаттығу залына барумен салыстыруға болады- бұл зарядтың арқасында сіз нақты өмірде оңай сөйлей аласыз. Ән айту сенімділікті тудырады. Көптеген адамдар үшін аудитория алдында ән айту тәжірибесіз аяқталмайды, сондықтан егер сіз оны өзіңіз жеңсеңіз, онда шет тілінде сөйлеу онша қорқынышты болмайды.

5. Дауысыңызды жазыңыз

Жазу мәтіні бар аудио немесе бейнені таңдаңыз. Оның сойлеушісінің айтқанын тыңдаңыз. Мәтінді өзіңіз оқып, дауыстық жазғышқа жазғаннан кейін. Дауысыңызды тыңдап, сойлеушінің сөйлеуі мен салыстырыңыз, қандай дыбыстарды қате айтқаныңызды анықтаңыз. Содан кейін осы дыбыстардың айтылуы мен жұмысжасаңыз.

Айтылымды тексерудің тағы бір қызықты және сенімді әдісі бар — speechpad.pw. Ресурс Сіздің сөйлеуіңіздің қаншалықты жақсы және дәл естілетінін бағалауға мүмкіндік береді. Сайт Google Chrome браузері арқылы дұрыс жұмыс істейді. [Textstart recording](#) түймесін басып, кез келген сөзді немесе сөйлемді айтыңыз. Төменгі терезеде бағдарлама сізге дыбыстарды пайыз бен қаншалықты дәл айтқаныңызды көрсетеді. Егер сіз қандайда бір дыбысты Сізге қандай дыбыстар шығатыны және қайсысы жұмыс істеу керектігі бірден түсінікті болады. Егерсіз [recording](#) сөзінің жанына құсбелгі қойсаңыз, бағдарлама сіздің сөйлеуіңізді жазады-сіз сырттан қалай естілетінін тыңдай аласыз.

6. Ағылшын тіліндегі фильмдер/техникаларды қараңыз

Қызықты фильмдерді немесе телешоуларды таңдаңыз. Әр ұсақ-түйекке еліктеңіз: сөйлеу мәнері, интонация, екпін, логикалық кідірістермен екпін. Алдымен бұл сіздің құлағыңызға біртүрлі және табиғи емес болып көрінсін, бірақ дәл осылай ағылшын тілінің дұрыс айтылуына қол жеткізу оңай. Оқыту үшін сайты пайдалану ыңғайлы englishcentral.com — онда әртүрлі тақырыптағы және ұзындықтағы жүздеген мың бейнелер ұсынылған. Олардың барлығында тақырыптармен қиындық деңгейлері бойынша бөлінген субтитрлер бар. Көргеннен кейін сізге бірнеше жаттығулар ұсынылады, олардың арасында айтылыммен жұмыс бар — сіз диктордың артындағы бейнеден сөз тіркестерін айтуыңыз керек.

Ана тілінде сөйлейтіндерден үйренуге болады engvid.com. [pronunciation](#) бөлімін таңдап, дұрыс ағылшын тілінің құпияларын ашыңыз.

7. Тіл бұралуын айтыңыз

Бала кезімізде бізді "гректің өзеннен өтіп баражатқанын" тез айтуға мәжбүрлегені есіңіздеме? Ақыр соңында, олар тілді бұзып, осы қиын әріпті айтуды үйренді /r/. Дәл осындай ережелер ағылшын тіліндеде жұмыс істейді. Сізге қиын дыбыстарды шығаратын бірнеше тіл бұралуын таңдап көріңіз және оларды күнделікті оқып шығыңыз-бұл күніне 5-7 минутты алады.

Практикалық бөлім

Байқау идеясын әзірлеу

Идеяны әзірлеу және жобаны жүзеге асыру кезінде ағылшын тілі мұғалімі тарапынан көмек ұйымдастырылды.

Конкурстық іс-шара туралы ереженің құрылымы:

1. Конкурстың атауы (бейіні, тақырыбы).
2. Конкурсты өткізудің бастамашылары. Конкурсты ұйымдастырушылар.
3. Байқаудың мақсаттары. Конкурстың міндеттері.
4. Конкурсты өткізу мерзімі. Конкурста қатысуға өтінімдер беру мерзімі.
5. Конкурста қатысушылар (мәртебесі, жасанаттары).
6. Байқау бағдарламасы. Конкурста талаптары. Номинациялар. Бағалау критерийлері.
7. Конкурстың қорытындысын шығару.

Өткізу мақсаты:

Ағылшын тілінің фонетикасы бойынша конкурстың мақсаты оқушыларда фонетиканың қалыптасуын тексеру, айтылу деңгейлерін салыстыру, айтылу мен интонацияны дамыту болып табылады.

Байқау тапсырмасы:

Кез-келген ағылшын тілінде сөйлейтін адамның айтылымын спародтау, сөздердің бейнесін табу және солигтонациямен, екпінмен және айтылу тәсілімен қайталауға тырысу.

Байқауды дайындау кезеңдері:

1. Конкурстық іс-шара туралы ережені әзірлеу (атауы, конкурстық тапсырманы тұжырымдау, конкурстың шарттары мен өлшем шарттарын әзірлеу).
2. Конкурстық іс-шараның болжамды қатысушыларына ережені тарату.
3. Конкурстық іс-шараға қатысуға өтінімдер жинау.
4. Конкурстық іс-шараны өткізу жоспарын жасау.
5. Құжаттаманы дайындау (бағалау парақтары, жеңімпаздар мен қатысушылардың дипломдары).

2.2 Байқау нәтижелерін талдау

Өткізілген іс-шараның қорытындысы бойынша келесі нәтижелер шығарылды:

Дарынды оқушыларды дамыту және қолдау, сондай-ақ оқушылардың зияткерлік және шығармашылық әлеуетін сақтау және арттыру, олардың қабілеттері бар білім беру салаларында айтылу деңгейін арттыру үшін жағдайлар жасалды. Мектептің оң имиджін және жалпы қосымша білім беруді құру.

Байқауға ғ адам қатысты. Оның ішінде-1 жеңімпаз – байқаудың үздік жұмысы марапатталды. Сондай-ақ, біз 1 қатысушыны Көрермендер қозайымы сыйлығымен марапаттадық. Білім беру орталығының ресми парақшасында жарияланды.

Қорытынды

Жоба бойынша жұмыс нәтижесінде айтылу ағылшын тілін үйренудегі ең маңызды рөлдердің бірі болып табылады деген қорытындыға келеміз. Ағылшын тілінде сөйлеу үшін көп жаттығу керек, анна тілінде сөйлейтіндерден нақты сөйлеуді тыңдап, оны көбейту керек. Мұндай қорытындыларды біздің конкурса қатысушылар да жасады. Білім берудің қызықты және ерекше форматын қолданған кезде жасөспірімдер де шет тілін үйренуге деген қызығушылық артады. Фонетикалық жекпе-жекке қатысушылар өздерінің шығармашылыққа білеттерін әр түрлі тәсілдермен көрсетті: сөйлеу дағдыларын көрсету, актерлік таланты жүзеге асыру, арнайы компьютерлік эффектілер жасау және музыкалық сүйемелдеу. бұл спектакльдің эмоционалды компонентін күшейтеді.

5-білім беру орталығының білім алушылары, оның ішінде конкурса қатысуға өте қуанышты болды және келесі жылы тағы да қатысамыз деп уәде берді.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Ағылшын тілін онлайн үйрену // LovelyLanguage [Электрондық ресурс] - URL: <https://www.lovelylanguage.ru/pronunciation/wordshttps://studyland74.ru/> - жүгінген күні 15.11.2022
2. Ағылшын тілінің айтылуын қалай жақсартуға болады: іс-әрекетке арналған нұсқаулық // Индекс мектебі [Электрондық ресурс] - URL: <https://englex.ru/how-to-improve-your-english-pronunciation/> - жүгінген күні 11.11.2022
3. Карманов, И.А. айтылуы және оның ағылшын тіліндегі ролі / И. А. Карманов. - Мәгін: тікелей // Жағ ғалым. — 2016. — № 25 (129). - 688-690 ББ. - URL: <https://moluch.ru/archive/129/35773/> - өтініш берген күні: 02.12.2022.
4. Коробова, О.В. ағылшын тілінің айтылуын үйрету / О. В. Коробова. - Мәгін: тікелей // Педагогика: дәстүрлер мен инновациялар: материалдар II Халықаралық ғылыми. конф. (Челябинск Қ., қазан 2012 ж.). - Челябинск: екі Комсомол, 2012. — Б.83-85. - URL: <https://moluch.ru/conf/ped/archive/63/2596/> - өтініш берген күні: 30.11.2022.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ
ЖУРНАЛ АСТАНА ҚАЛАСЫНДА МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ МИНИСТРЛІГІНДЕ
ТІРКЕЛГЕН

№15048 -Ж КУӘЛІГІ БЕРІЛГЕН МЕРЗІМДІ БАСЫЛЫМ БОЛЫП САНАЛАДЫ

Республикалық педагогикалық ғылыми басылым

"ӨРЛЕУ"

ДИПЛОМ

Шерметова Ирода Саидфахриддиновна

"Ғылыми ізденіс"

№79(3) наурыз 2025 жылы жарық көрді

10.03.2025

Берілген күні

№093

Бас редактор Уешбаева Ғ.М.

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ
ЖУРНАЛ АСТАНА ҚАЛАСЫНДА МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ
МИНИСТРЛІГІНДЕ ТІРКЕЛГЕН

№15048-Ж КУӘЛІГІ БЕРІЛГЕН МЕРЗІМДІ БАСЫЛЫМ БОЛЫП САНАЛАДЫ

Республикалық педагогикалық ғылыми басылым
"ӨРЛЕУ"

ҚҰРМЕТ ГРАМОТАСЫ

Шерметова Ирода Саидфахриддиновна

"Ғылыми ізденіс"

№79(3) наурыз 2025 жылы жарық көрді

Бас редактор: Усипбаева Г.М

№093

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-ӘДІСТЕМЕЛІК ЖУРНАЛ
ЖУРНАЛ АСТАНА ҚАЛАСЫНДА МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ АҚПАРАТ
МИНИСТРЛІГІНДЕ ТІРКЕЛГЕН

№15048-Ж КУӘЛІГІ БЕРІЛГЕН МЕРЗІМДІ БАСЫЛЫМ БОЛЫП САНАЛАДЫ

Республикалық педагогикалық ғылыми басылым
"ӨРЛЕУ"

СЕРТИФИКАТ

Шерметова Ирода Саидфахриддиновна

"Ғылыми ізденіс"

№79(3) наурыз 2025 жылы жарық көрді

10.03.2025
Берілген күні

№093

Бас редактор Усипбаева Ғ.М.

